

**УДК 677.1**

**С. В. Ягелюк, д.т.н., проф.**

Луцький національний технічний університет, Україна

## **ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЯКОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ЛЬОНУ**

**Svitlana Yaheliuk, Dr., Prof**

### **THE FEATURES OF QUALITY ASSESSMENT OF AGRICULTURAL PRODUCTS ON THE EXAMPLE OF FLAX**

Сучасні умови військового стану в Україні показали важливість та необхідність повернення до виробництва рослинних волокон. Практика використання військової форми наочно показала переваги натуральних тканин. Зрозуміло, що в сучасних економічних умовах сировиною для вітчизняного текстилю повинен стати льон-довгунець та льон олійний. Це культури, які також можна використовувати комплексно в медицині, харчовій промисловості та для виробництва широкого спектру непродовольчих товарів. Тому важливо вчасно визначити пріоритетні напрямки та ефективність використання льняної сировини. Для цього необхідно застосувати комплексний підхід та оцінку якості сировини та готової продукції з неї.

Фаза стиглості, довжина стебла, кількість коробочок, погодні умови під час вирощування та на момент збирання льону олійного та льону довгунця – це показники якості, які потрібно враховувати для визначення напрямків подальшого використання врожаю [1-3]. Зібрати товарні посіви льону олійного й льону-довгунця бажано у фазі ранньої жовтої стиглості, коли половина коробочок є жовтими, а решта – бурі, зелено-жовті та зелені. В такому випадку є можливість отримати продукцію (волокно, насіння) високої якості. [2-4].

Для комплексної оцінки якості сільськогосподарської продукції потрібно вибрати показники якості, наприклад стебел соломи льону, які нормуються у відповідних технічних регламентах, ISO, ДСТУ, ТУУ або встановлені під час експериментальних досліджень для базових аналогів.

На першому етапі під час оцінки якості сільськогосподарської продукції, наприклад, зі стебел соломи льону визначається номенклатура показників якості. На другому етапі здійснюється формулювання цілей оцінки якості сільськогосподарської продукції та формування робочої й експертної груп для встановлення визначальних показників якості. На третьому етапі роботи здійснюється вибір методів, способів та процедур оцінювання показників якості. На наступному (четвертому) етапі виконується робота з оцінки якості сільськогосподарської продукції відповідно до встановлених на другому етапі методів, засобів. На п'ятому, завершальному, етапі роботи здійснюється обробка експертних даних і оформляється експертний висновок [3].

Передусім вивчають ті показники та властивості сільськогосподарської продукції, які мають найбільшу значущість (вагу) для подальшого її використання. Визначення важливості кожного параметра доручають групі експертів, що спеціально створюється на сільськогосподарському підприємстві.

Експертні групи користуються здебільшого бальною оціночною системою. Експерти визначають коефіцієнти вагомості параметрів (показників якості), що оцінюються, в балах або в частках одиниці. Для оцінки вагомості показників якості сільськогосподарської продукції застосовується п'яти- або десятибальна шкала.

Задача відбору базових зразків сільськогосподарської продукції для зіставлення з оцінюваною продукцією може вирішуватися методом, аналогічним тому, яким вирішується задача оцінки значущості показників якості [3]. Для методу комплексної

оцінки якості застосовують комплексний показник якості ( $K$ ), який визначається шляхом зведення окремих показників за допомогою коефіцієнтів вагомості кожного показника. При цьому може бути використана функціональна залежність:

$$K = f(n, b_i, k_i), \\ i = 1, 2, 3, \dots, n_i,$$

де  $K$  – комплексний показник якості продукції;  
 $n$  – число показників, що враховуються;  
 $b_i$  – коефіцієнт вагомості  $i$ -го показника якості;  
 $k_i$  –  $i$ -й показник якості (одиничний або відносний).

За базові, під час оцінки якості сільськогосподарської продукції, можна брати максимальні значення показників якості, які отримали під час експериментальних досліджень, або значення, що характеризують показники якості попереднього врожаю, відповідно до шкали оцінки якості продукції.

За описаною методикою можна прогнозувати та визначати завчасно напрямки раціонального використання отриманої продукції з льону та інших сільськогосподарських культур [5]. Це дозволить гнучко реагувати виробникам на динамічні умови сучасного ринку сільськогосподарської продукції та приймати правильні рішення щодо подальшого комплексного її використання та ефективної реалізації.

### **Література**

1. Каталог сортів промислових конопель і льону-довгунця (за ред. П. А. Голобородька). (2016) Нота бене, 14 с.
2. В. М. Заремба та ін (2006) Методичні рекомендації по вирощуванню льону-довгунця в агроформуваннях Волині. Луцьк, 20 с.
3. Ягелюк С.В. (2016) Формування властивостей льняних матеріалів: монографія Луцьк: Луцький НТУ, 128 с.
4. Ivanovs, S. Matisans, E., Stramkale, V. (1999) Impact of the flax fluffing and turning technology upon the quality of flax products. *Service cooperation in agriculture. Lithuanian university of agriculture research papers.* - Kaunas-Akademiija. 265 - 269.
5. Ягелюк С.В., Дідух В.Ф. (2020) Напрямки використання продукції переробки льону олійного та льону-довгунця *Товарознавчий вісник.* 13. 292-305.